

המלמד

מתכוננים לפרשה

parashatshavua.com

פרשת **מִקֵּץ**

מה בפרשה?

פרעה חלם שני חלומות. בראשון הוא ראה שבע פרות יפות ובריאות אשר נבלעו על ידי שבע פרות דקות. בשני הוא ראה שבע שבילים יפות אשר נבלעו על ידי שבע שבילים דקות ומסכנות. שר המשקים ספר לפרעה על כשרונו של יוסף לפתר חלומות ויוסף הבהל לבית פרעה. יוסף הסביר לפרעה כי יהיו שבע שנות שבע במצרים ולאחר מכן יבואו שבע שנות רעב כל כך קשות, ששנות השובע ישכחו. יוסף המליץ לפרעה למנות אדם שיאגר ויאחסן מזון בשנות השובע כדי שהם ישמרו לשנות הרעב.

פרעה התרשם מהחכמתו של יוסף ומנה אותו משנה למלך. יוסף צבר מזון רב בשנות השובע וכשהרעב החל באו מכל מצרים ומהארצות סביב לקנות מזון.

יעקב שלח את בניו (מלבד בנימין) "לשבר בר" במצרים. יוסף זכה אותם והאשים אותם כי הם מרגלים. האחים לא הכירו את יוסף, והם הכחישו את ההאשמה וספרו על אביהם והאח אשר נותר בארץ כנען. יוסף אמר שהוא לא מאמין לדבריהם ורק אם יביאו את האח הקטן הוא ידע שהם לא מרגלים. הוא השאיר אצלו את אחד האחים ושלח את האחרים להביא את בנימין. האחים הבינו שהצרה הזאת באה עליהם בגלל העול שהם עשו ליוסף. בשובם ליעקב אביהם, הם גלו שהכסף שלהם הושב בתוך השקים שלהם. בהתחלה, יעקב סירב לשלח את בנימין, אבל כאשר הרעב הכביד הוא הסכים.

יוסף הרגיע את דאגת האחים מהכסף שהם מצאו בשקיהם, והאכיל אותם. כאשר הם יצאו בדרך לארץ כנען (עם בנימין ועם האח שיוסף השאיר אצלו במצרים), גביע יוסף הכנס לשקו של בנימין. האחים נעצרו בדרך וכאשר הגביע נמצא באמתחת בנימין כלם נלקחו לבית יוסף. שם יוסף הודיע להם שבנימין חייב להשאיר בגלל שהוא גנב את הגביע, ושאר האחים יכולים לשוב לארץ כנען (הרב צבי האריס)

"והנה מן-היאר עלת שבע פרות יפות מראה ובריאת בשר..."

והנה שבע פרות אחרות עלות אחריהן מן-היאר רעות מראה ודקות בשר..."

איור:
ינון פתחיה

המליין והשבתה מוקדש
לתי ולאטע ליפקע
בת ישראל זלמן חזנה

המלמד

מתכוננים לפרשה

2

חלומות פרעה

יוסף נמצא בבית הכלא שנתיים לאחר שפתר את חלומות שר המשקים והאופים. שר המשקים שוחרר מבית הכלא ושכח להזכיר את יוסף. פרעה מלך מצרים חולם שני חלומות מוזרים שכשפרעה קם בבוקר הוא מחפש מישהו שיפתור את החלומות.

1. מה רואה פרעה בחלומו הראשון (מא ב'ד)?

2. מה רואה פרעה בחלום השני (מא ה'ז)?

3. חרטומי מצרים וחכמיה ניסו לפתור את חלומות פרעה ופרעה לא קיבל אותם. איזה הצעות הציעו? (רשי מא,ח)

4. מה מספר שר המשקים לפרעה? (מא,ט'יג)

5. שר המשקים מספר לפרעה כי ישנו נער עבד עברי בכלא אשר פתר לו את החלום. מדוע ציין "נער עבד עברי"? (רשי" מא,יב)

6. מהו הביזיון כביכול ליוסף שמזכיר שר המשקים? (רשי" מא,יב)

7. מה עשה יוסף לפני שהגיע לפרעה? מה ניתן ללמוד מכך? (רשי" מא,יד)

יוסף פותר את חלומות פרעה (מא, טו-לח)

לאחר שפרעה שומע על יוסף שפתר את חלומות השרים, הוא מבקש לקרוא ליוסף, פרעה מספר את חלומותיו, ויוסף ממחר לפותרם.

1. מה אומר יוסף לפרעה כשפרעה מבקש ממנו שיפתור את חלומו? (מא,טז) השלימו: " _____ (א) החכמה לפתור חלומות ממני - אלא, ה' יענה _____ פרעה (הקב"ה נותן לי החכמה לפתור)
2. פרעה מספר את החלומות ליוסף. כאשר שומע יוסף את חלומות פרעה, מה תשובתו? (מא,כה) השלימו: חלום פרעה _____ (שני החלומות הם אותו חלום) את אשר ה' _____, _____ לפרעה.
3. יוסף פותר לפרעה את החלומות. מה הפתרונות? (מא,כז-לא) שבע הפרות היפות ושבע השיבולים הבריאות הם - _____ שבע הפרות רעות המראה ושבע השיבולים הדקות ושדופות הקדים הם - _____ בהתחלה יהיו שבע _____ ואחריהם יבואו _____
4. מדוע חוזר החלום פעמיים? (מא,לב)

המלמד

מתכוננים לפרשה

3

5. לאחר שפתר יוסף את החלומות מה המליץ יוסף לעשות? השלימו (מא, לג-לו) למנות איש _____ שישלוט במצרים (מא, לג) ויפקד פקידים על מנת ל _____ (לורז) את אנשי מצרים (מא, לד) ויקבצו את האוכל בשנות _____ על מנת שיהיה מספיק אוכל לכל שנות _____ האם פרעה קיבל את הצעת יוסף? מהי המילה המתארת זאת? (מא, לז) _____

יוסף המשנה המלך (מא, לט-נב)

1. מה התפקיד של יוסף? מה ההבדל בינו לבין פרעה? (רש"י מא, מ) _____
2. פרעה ממנה את יוסף למשנה למלך. השלם: (מא, מ) " אתה _____ ועל _____ רק _____ ממך".
3. מה נותן פרעה ליוסף ומה הוא מלביש אותו? (מא, מב) _____
4. פרעה נותן ליוסף את טבעתו. מה משמעות נתינת טבעת המלך ליוסף? נסו להיזכר, מי עוד עשה דבר דומה? (רש"י מא, מב) _____
5. יוסף מקבל שם חדש וכינוי חדש מפרעה. מהו השם שקיבל (מא, מה)? ומהו הכינוי (מא, מג) ? _____
6. מה פירוש המילה 'אברך'? תן שני פירושים (רש"י מא, מג) 1. _____
7. את מי קיבל יוסף לאשה? מי הוא אביה? (מא, מה) _____
8. בן כמה היה יוסף שהתמנה למשנה למלך פרעה? (מא, מו) _____
9. האם אנשי מצרים שיתפו פעולה עם יוסף? מה הם עשו? (רש"י מא, מח) _____
10. מה עושה יוסף בשבע שנות השבע? (מא, מח-מט) _____
11. ליוסף נולדו שני בנים לפני שהגיעו שנות הרעב. מה שמות הבנים ומדוע קרא להם בשם זה? (מא נא-נב) _____
- א. _____
- ב. _____

שנות הרעב (מא, נג-נד)

1. שבע שנות השובע הסתיימו והחלו שבע שנות הרעב. היכן היה הרעב? (מא, נד) _____
2. הרעב מגיע גם לארץ מצרים. למי פנו העם מפני הרעב? ומה אמר להם לעשות? (מא, נה) _____
3. מדוע רעבה כל ארץ מצרים? הרי הם אספו אוכל! (רש"י מא, נה) _____
4. את מי מפרנס יוסף באמצעות המאגר שלו? (מא, נו) _____

המלמד

מתכוננים לפרשה

4

המפגש בין יוסף לאחיו (מב, א-כד)

גם בארץ כנען, מקום מושבם של יעקב ובניו, שורר רעב כבד. יעקב שומע שבמצרים מוכרים אוכל ואומר לבניו לרדת מצרימה.

1. בפסוק א בפרק מב כתוב "וירא יעקב כי יש שבר במצרים... ואילו בפסוק ב כתוב "הנה שמעתי" - יש כאן לכאורה סתירה. האם יעקב ראה או שמע? (רש"י מב,א)

2. מאז מכירת יוסף השתנה משהו ברגשות האחים ליוסף. מדוע כתוב אחי יוסף? (רש"י מב,ג)

3. מי מבני יעקב ירד למצרים? מי לא ירד? ומדוע? (מב,ג-ד)

4. למה פחד יעקב שיקרה דווקא אסון לבנימין? (רש"י מב,ד)

5. יוסף הוא השליט על הארץ, הוא המשביר לכל מי שמגיע מחוץ לארץ מצרים. אחי יוסף מגיעים אל יוסף ומשתחוים לו. יוסף מזהה אותם אך הם לא מזהים אותו. איך התנהג יוסף כלפי אחיו כשראה אותם? (מב,ז)

6. יוסף רואה את אחיו "ויכירם". אין אחיו מכירים אותו. מדוע? (רש"י מב,ח)

7. "ויזכר יוסף את החלומות אשר חלם". האם החלומות נתקיימו? (רש"י מב,ט)

8. איזו טענה הטיח יוסף באחיו? (מב,ט)

9. כולנו בני איש אחד נחנו' - למי הם התכוונו? הרחב. (רש"י מב,יא)

10. יוסף חוזר בשנית וטוען שהאחים מרגלים, שהם באו לבדוק את הארץ. מה ההסבר לפי רש"י? (מב,יב)

11. האחים אמרו ליוסף שאין הם מרגלים, כולם אחים. האחים אמרו כי הם שנים עשר אחים האחד נשאר עם האב והשני איננו. יוסף ממשיך בשלו ואומר להם שוב כי הם מרגלים. מה רצה יוסף שאחיו יעשו כדי להוכיח שהם לא מרגלים? (מב,טו-טז)

12. יוסף מכניס את האחים לכלא לשלושה ימים עד אשר יחליטו מי האח שילך להביא את בנימין. ביום השלישי משנה את החלטתו. מה מציע כעת יוסף (מב, יט)

13. על מה מצטערים האחים? (מב,כא)

14. מי הוא 'המליץ'? (רש"י מב,כג)

15. האם יוסף חשב שאחיו חזרו בתשובה על מכירתו? הוכיחו(רש"י מב,כד)

16. ראובן מתרעם על אחיו ואומר להם שהם היו צריכים להקשיב לו כשהוא אמר להם לא לעשות לו כלום. בינתיים, האחים לא שמים לב לכך שיוסף שומע את כל מה שנאמר. מה יוסף עושה כשמע זאת? (מב,כד)

17. את איזה מבין האחים יוסף שם בכלא? (מב,כד)

המלמד

מתכוננים לפרשה

5

אחי יוסף חוזרים לארץ כנען (מב, כהלח)

1. האחים רוצים לחזור לארץ כנען. מה יוסף מצווה את עבדיו לעשות מבלי שהאחים יראו (מב, כה)?

2. מי זה 'האחד'? מדוע הוא נקרא כך? (רש"י מב, כז)

3. האחים ראו שכספם הושב. מה הפירוש "מה זאת עשה ה' לנו" (רש"י מב, כח)?

4. האחים מספרים לאביהם יעקב את אשר קרה להם במצרים ואת הכסף אשר הושב להם. מה יעקב אומר להם?

השלימו (מב, לו) "..... יעקב אביהם אותי _____, _____ איננו _____ איננו ואת _____ תקחו _____ היו _____"

5. מה הייתה הצעתו של ראובן? (מב, לז)

6. האם הסכים יעקב שהאחים יקחו את בנימין? מדוע? (מב, לח)

7. יעקב אומר 'זהו לבדו נשאר' - אבל ליעקב היו עוד בנים, מה לדעתכם היתה כוונת יעקב? (מב, לח)

החזרה למצרים עם בנימין (מג, א"טו)

1. הרעב נמשך והמזון בבית יעקב נגמר, יעקב אומר לבניו לרדת שוב למצרים להביא אוכל. מה יהודה אומר ליעקב? (מג, ג"ה)

2. יעקב מתפלא למה האחים סיפרו ליוסף שיש להם עוד אח. מהי תשובת האחים? (מג, ז)

3. לאורך כל הדרך מתנצנצת רוח הקודש בדברי יעקב ובניו. תנו שתי דוגמאות לכך. (רש"י מג, ח)

4. מה הציע יהודה ליעקב אביו? (מג, ח"י)

5. יעקב מסכים שבנימין ירד עם האחים. הוא אומר להם "...קחו מזמרת הארץ בכליכם והורידו לאיש מנחה מעט צרי ומעט דבש נכאת ולט בטנים ושקדים" ולקחת כסף משנה. מה זה 'זמרת הארץ'? מדוע זה נקרא כך? (רש"י מג, יא)

6. מהו 'כסף משנה'? לשם מה בני יעקב צריכים אותו? (רש"י מג, יב)

7. ואל שדי' - מדוע משתמש יעקב דווקא בשם זה? הסבר לפי הדרש (רש"י מג, יד)

המלמד

מתכוננים לפרשה

6

המפגש בין יוסף לבנימין (מג, טז-לד)

1. האחים הגיעו למצרים ועמדו לפני יוסף. יוסף רואה את בנימין. מה מצווה יוסף את עבדיו? (מג, טז)

2. האחים פחדו שהובאו לבית יוסף, ממה הם חששו הפעם? (מג, יח)

3. יוסף מגיע לביתו, האחים נותנים לו את המתנות שהאחים הביאו לו מארץ כנען ומשתחווים לו. יוסף שואל לשלום אביהם ואז רואה את בנימין ומברכו אֱלֹהִים יחנך בני - מדוע דווקא בנימין זקוק לכך? (רש"י מג, כט)

4. בנימין היה קשור ליוסף יותר משאר אחיו, וזה התבטא גם בשמות בניו. תנו 4 שמות בהם זה התבטא. (רש"י מג, ל)

5. מדוע יוסף רצה לבכות? הסבירו (רש"י מג, ל)

6. יוסף יוצא מחדרו, ומבקש שיגישו את הלחם והאוכל. מדוע לא ישבו המצרים עם יוסף והאחים? (מג, לב)

7. מדוע המצרים לא אכלו עם העברים, כלומר, עם בני יעקב? (רש"י מג, לב)

8. ממה התפלאו האחים של יוסף בסדר ישיבתם בסעודה? (מג, לג)

גביע יוסף באמתחת בנימין (מד, א-יד)

1. מה מצווה יוסף את אנשי ביתו לעשות? (מד, א)

2. ויהי כאשר הבוקר מגיע ואחי יוסף חוזרים אל ארצם. בעודם בקושי מספיקים לצאת מהעיר, יוסף מצווה לרדוף אחריהם. בטענה שהם גנבו מביתו את הגביע. מה אומרים אחי יוסף כנגד טענת שליחו של יוסף אליהם על גניבת הגביע? (מד, ח)

3. מה הציעו האחים לשליחו של יוסף אם ימצא הגביע? האם קיבל את הצעתם? (מד, ט)

המלמד

מתכוננים לפרשה

4. היהצגה' שעשה שליח יוסף הייתה הצגה טובה. הוכיחו. (רש"י מד, יב)

5. האחים הורידו את השקים והאיש החל לחפש את הגביע מהאח הגדול לקטן. הגביע נמצא באמתחת בנימין. מה עושים האחים? (מד, יג-יד)

6. אחי יוסף היו מוכנים להילחם ורק להשאיר את בנימין בחיים ולהחזיר אותו לאביו. הוכח. (רש"י מד, יג)

7. מה אומר יהודה ליוסף (מד, טז) השלימו "מה נאמר לאדוני, נצטדק".

8. יהודה ויוסף מתווכחים על העונש. מה מציע יהודה ומה מציע יוסף? (מד, טז-יז)

תפזורת לפרשה

ע	מ	י	ל	ג	ר	מ	ה	ג	ע	ש	ג
מ	י	ל	ו	ב	י	ש	מ	ט	ר	ט	א
ו	ש	צ	ת	י	ז	ה	ג	ס	ס	ר	ז
ח	ק	ח	נ	ע	פ	ת	ג	פ	א	ט	א
מ	ח	ע	ע	ז	ז	א	ג	מ	ר	ה	ר
ג	ר	ו	א	י	ט	ה	ה	ש	ג	מ	א
ו	ע	ש	ח	ג	י	ש	ה	ג	ה	ש	ה
א	ג	ק	ו	ק	ג	ד	ג	ה	ג	ט	ת
א	מ	ת	ח	ת	ס	ו	י	ל	ק	י	ר
י	ס	ג	מ	י	ר	פ	א	ט	ג	ר	מ
ש	פ	א	מ	י	מ	ו	ט	ר	ה	ד	ז

מחסן מילים:

מקץ, יאור, אחו, שיבולים, צפנת, פענח, חרטומים, שדופות, אברך, מנשה, אפרים, המשביר, מרגלים, אמתחת, גביע, זמרת הארץ, כסף, משנה, שבר, נחש ינחש, משאת

תורתך שעשועי

8

א"ת לש"י לפרשת השבוע

רש"י

מאת הרב עדי איצקוביץ

מ"ב ג'

לאיזה ענין היו חלוקים לעשרה?

א

מ"ב כ"ד

יוסף לא רצה שיראו אותו ...

ב

מ"א א'

הם לא יורדים במצרים

ג

מ"א י"ט

מה היה אמנון?

ד

מ"ב ד'

הוא מקטרג בשעת הסכנה

ה

מ"ב י"ד

לפי המדרש מה אמר יוסף לאחים?

ו

מ"ב ח'

יוסף יצא בלי חתימתו

ז

מ"א נ"ו

גם בו שייך לשון שבר

ח

מ"א י"ב

אצל הרשעים היא לא שלמה

ט

מ"ג ל"ד

מה שתו אחי יוסף לראשונה זה שנים?

י

מ"א י"ד

מפני מה גילח יוסף את שערותיו?

כ

מ"ב כ"ז

מיהו האחד?

ל

מ"ב ב'

כמה שנים השתעבדו בני ישראל במצרים

מ

מ"א א'

רק הוא קרוי יאור

נ

מ"ג ח'

האם בנימין ייתפס?

ס

מ"א י"ב

לפי נימוסי מצרים הוא לא יכול למלוך

ע

מ"א ח'

כמו מה מקשקשת רוחו של פרעה?

פ

מ"א נ"ה

פרעה שאל את המצרים מדוע הם לא בר

צ

מ"א ח'

לא היה לפרעה כששמע את פתרון החלומות

ק

מ"א מ"ג

בלשון ארמי הוא מלך

ר

מ"א ד'

היא נשכחת בימי הרעב

ש

מ"ג ל"ג

באיזה סדר הושיב אותם יוסף?

ת

